

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
 Egy óra. . . . . 1 kor. Egy óra. . . . . 1 kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 " Negyedévre 4 " 50 "

Felelős szerkesztő:
HEGEDŰS LORÁNT.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piacz-utca 47. és 49. szám.

A kivezető út.

Debreczen, április 22.

Amit mindenki és legjobban maga a koalíciós kormány előre tudott, ma bekövetkezett: az osztrák kormány visszautasította a kartellbank tervét és ezzel a bank ügye holt pontra jutott. Mivel mindenki előre tudta a ma bekövetkezett tényt, természetes, hogy a koalíciós kormány vereségének híre senkit sem fog meglepni. Csak azt kérdezzük, hogy ha a ma beállott helyzetet előre tudta a magyar kormány — és ezt Kossuth husvétii cikke bizonyítja — mire való volt az egész banktársulási komédia?

Hetek óta tudta mindenki ebben az országban, hogy maga a magyar kormány sem veszi komolyan az önálló jegybank felállítását, hogy már a kartellbankhoz sem fűznek régóta reményt a bank-kurucok és az lett volna a döbbenetes ujság ugy magára a kormányra, mint a kormány híveire, ha véletlenül nem találtak volna merev ellenállásra az osztrák kormány részéről.

De fog még jönni nagyobb szenzáció is: a kormány beadja lemondását, miután nemzetével szemben nem tudja teljesíteni elvállalt kötelezettségét. És ha

még ez sem elég, van a kormánynak raktáron még nagyobb meglepetése. Lemondás után újabb megbízást fogadnak el a királytól és miután újabb kormányra lépésükkor már nem kötelezi őket semmiféle ígéret az önálló jegybank irányában — tehát vállalni fogják a közös bankot. Az a hibája ezeknek a nagyszerű szenzációknak, hogy már hónapok óta csiripeli őket a politikai berkek minden verébe.

Tulajdonképpen nem is a bank körül folyik most a harc, hanem a koalíció élete körül. Mert ha komolyan fogják föl az önálló bank ügyét, ez a kormány már végleges hulla volna, nem pedig egy szebb jövő reményében elalvó tetszhalott. De így, mikor bizonyosra veszik azt, hogy ugyanaz emberekből fog állani a kormány, kikből eddig állott, de nem bizonyos az, hogy ezek az urak mivé vedenek: negyvennyolcaszázé, hatvanhetesszé — így mindenről lehet beszélni, csak politikai komolyságról, politikai lelkiismeretről nem. Pedig azoknak, akik most a koalíciót temetik, érezniük kell, hogy a fuóió kormány sem fog állani kevésbé ingatag alapokon.

A bolond helyzetből más kivezető utat, olyant, amely hosszú időn át kon-

szolidált állapotokat teremthet, nem látnunk, mint a tiszta függetlenségi kabinet megalakulását. Igazi parlamentáris kormánynak kell alakulnia, a parlament legnagyobb, abszolút többségben levő pártjának kell az ország kormányzatát átvennie, amely programját a függetlenségi ideálokra építse és ezeket az ideálokat meg is valósítsa. A népjogok kormánya legyen a tiszta függetlenségi kabinet, hozza el az igazán általános szavazati jogon alapuló választói reformot. Hiszen az általános, egyenlő és titkos választójog a függetlenségi programnak egyik sarkalatos pontja, amelyet éppen a koalíciónak, az Andrássyval való szövetségnek volt kénytelen ez a párt áldozatul hozni.

Ha megszabadul a függetlenségi párt mostani különceitől és egymaga veszi át az ország kormányzatát, semmi sem lesz, amíg az általános választójogért folytatandó küdelem elé akadályul torlódnak. És akkor a néppel megerősített nemzet azokat az akadályokat is el fogja söpörni, amelyek most a nemzeti bank elé torlódtak, s amelyeket az osztályparlament urai nem voltak képesek legyőzni.

Fordított világ.

Irta: **Bernánd E. Bitting.**

— Nem, Paméla, — szoltam el ondolkozva nézve a tűzbe — mindez hiábavaló. Hiszen igaz, mi mindig igen jó barátok, sőt jó cimborák is voltunk s azok is maradhatunk a jövőben is, de... de... én nem vehetm feleségül magát. Az a szeretet, amit maga iránt érzek, nem a szeretődé, s én nem tudnék olyan asszonyt venni nőül, a kibe nem vagyok szerelmes.

Paméla egy hét alatt éppen nyolcadikszor vallott nekem szerelmet ma, s választomat hallva, mélyen felsóhajtott:

— Drágám, ne határozzon ilyen elhamarkodva — mondta gyengéden — én adok időt magának a meggondolásra. Ugyebár Bill, hogy nem gyűlölsz engemet? Az idő majd megtanítja a ra is, hogy szeressen.

Aréletem fordítottam Paméla felé, melyről azt mondták, hogy egészen olyan, mint a Stuart Károlyé volt, s a kandalló tüze meleg fényt vetett gesztenyeszín hajamra. Sötéték, jószabásu öltözetem csak emelte arcomnak férfias bronzát.

— Edes Pamélám, hiszen ugyis hiába valóság az egész — mormogtam ismét szomorúan. — Próbájon meg elfelejteni. Lesz idő, mikor egy jobb, egy csinosabb ember lesz érdemes szerelmére s akkor nevetve fog visszagondolni azokra a hőbortos, sze-

relmi szavakra, amelyeket kis Billjéhez intért valamikor.

— Kegyetlen! — kiáltott ő sirva. — De hát mit bántja azt maga, ha a szegény kis molylepkéket magához vonzza meleg mosolya? Oh, minék is bátorított, ha nem szeretett komolyan?

— Hopkinson kisasszony, kegyed elfelejtkezik magáról!

— Oh, legalább mondja meg azt, mást sem szeret e rajtam kívül?

Egyik lábamat a kandalló párkányára tettem: bokáim meglehetősen szépek.

— Mi jögon kérdezi ezt tőlem, Hopkinson kisasszony?

— Oh, bizonyosan a Wentworth leányt szereti! — szolt ő felelet helyett. — Persze nagy liba a szegény, de huszezer forint évenként és egy 90 lóerejű aeroplán, nem megvetendő dolog. Bloomsburyben én is bejövök a következő választáson képviselőnek s azon kívül több bankban is elnöki állást vállaltam, de mi ez az ő vagyonához képest!

Felállott helyéről s megcsodáltam nagy, fejlett természet. Beszembe jutott az a jelenet, mikor háromszáz részeg munkás ellenében a szónoklatával és magatartásával győzött. De azért így szoltam hozzá:

— Azért beszél Wentworth kisasszonyról így, mert irigykedik rá. Maga igazán nem szépen bánik velem — zsebkendőmet kivettem kabátom zsebéből s megtöröltem

vele bomlokomat. — Igazán jól tettem, hogy visszautasítottam házassági ajánlatát. Kegyed oly heves! És mi lenne, ha egyszer igazán hatalmába kerülnék, mint férje?

— Parker ur — mondta Paméla ünnepelesen — bocsánatot kell kérnem megjegyzéseimért. De mikor egy asszony egész jövője van kockán s az áll előtte, hogy sivár pusztasággá váljék az élet reá nézve, akkor könnyen megfélekedzik magáról. Bocsásson meg! Holnap elutazom, elmegyek Szomáliába vadászni Talán soha sem fog látni többet. Adieu. Maga volt az egyetlen ember, akit szerettem! Megengedi-e, hogy egyszer... csak egyetlen egyszer megcsókoljam, bucsuzóra?

Sértődötten húzódtam el:

— Persze, ha a tigriseket többre becsüli az én társaságomnál, Hopkinson kisasszony, akkor természetes, hogy szíve szavára hallgat s elutazik.

— Bill, — felelte ő halkán — ne játszószék velem! Bill, mondja meg, elmenjek-e hát?

— Persze, hogy menjen, ha... muszáj választoltam csaknem sugva.

Ő átölelt.

— Drágám! Hogyan kizozhat ennyire?

— Paméla, — turbékoltam én, az ő vállán — hát nem tudod, hogy a férfi „nem“ je mindenkor „igent“ jelent?

Képektervezési vállalata olajfestmények és aquarell fényképek beküldetését izléses kivitelben a legolcsóbb árban elvállalja.

BLATTNER GYULA Debreczenben,
Piacz-utca 69. sz. Megyeházával szemben.
 Telefon szám 468. —

Épület és díszmű üvegezési vállalatát ajánlja az építész és építető urak szíves figyelmébe.

1309/1 1-2 old.
Viepesulobol

Az utolsó csöngetés.

Az iparművészeti kiállítás romja.

Tegnap délután öt órakor a kiállítás záró csöngetyüjének egészen más volt a hangja, mint két héten át annakelőtte. Volt benne valami a halálharang bánatos sírásából s a takarodó katona-kürt lefuvó melankóliájából. A hatása sem az volt, mint annakelőtte, nem a „Kijárat” felé takarodott a közönség, hanem a mórives, misztikus hall-ba, ahol a választékos záróközönség Weszprémy Zoltán főispán és családja körül tömörült. A kiállítás védnökén, a főispánon kívül megjelentek a gyászszertartás funératorai is, a kamara elnöksége: Szent-Királyi Tivadar elnök és Szávay Gyula titkár.

Szent-Királyi Tivadar elnök szép bucsuztatót mondott a kiérdemelt kiállítás fölött, mely fiatalsága vonzerejű díszében érte meg halálát. Elmondta, hogy két héttel ezelőtt félve nyitotta meg a kamara a kiállítást. De immár a büszkeség érzetével zárja be, mert a legilletékesebb kritikus, a nagy közönség, oly szeretettel karolta fel, hogy sorsa és hite meg van pecsételve. Még egyszer felelevenedik előtte mindazoknak az érdeme, kik ezt a sikert teremteték s akiknek a megnyitás alkalmával ezért köszönetet mondott. Tetézve ismétli ezt a köszönetet a zárás pillanatában. És e pillanatban még inkább kiemelkedik előtte a főérdemek érdeme, azoké, kik tudásukkal, művészi ipari munkájukkal s a mai nehéz viszonyok között annyira figyelemre és tiszteletreméltó áldozatkészségükkel gazdaggá tették ezt a kiállítást. Az iparos kiállítók ezek s az érdemeik kiemeléssel és reájuk mondott „éljen”-nel zárja be a kiállítást.

Általános „éljen”-t visszhangoztak a mórterem vászonfalai, fordult a kulcs a zárban s megjelentek a romboló kezek. Ma délután már léc és vászonrom volt a hajdani kiállítás.

Debreceni mérnökök a város vízműveinél.

A csatornaépítmény megtekintése.

Kirándulás a köntöskerti kutakhoz.

A magyar mérnök- és építészegylet debreceni fiókja tegnap délután kirándulást rendezett a Debrecen város vízmű munkálataihoz.

A város tanácsa ez alkalomból az egylet rendelkezésére bocsátotta fogatait, melyeken kívül bérkocsikon is mintegy 50 főnyi társaság ment ki a köntösgáti kutakhoz. Az illusztris társaságot Aczél Géza főmérnök kalauzolta s bemutatatta mindazokat a létesítményeket, amelyek eddig részben munka alatt vannak.

A kiránduló mérnökök megtekintették az 5., 6. és 7. számú kutak szivattyuzását, amely már március 2-ika óta tart. A társaság szemelattára kiürítettek egy 6 köbméteres, vagyis 6000 literes víztartályt, melyet a szivattyuzott víz 5 perc alatt töltött meg. A vízhozam tehát jóval több, mint a mit tervek szerint vártak.

Ezután a kirándulók a Fried és Adorján cég által épülő betonesatornákhoz vonultak. A csatornaépítmény oly nagy, hogy

az ember egész kényelmesen sétálhat benne. A mérnök-társaság a már mintegy 350 méternyi hosszúságban felépített csatornát belül is megnézte s megcsodálta a precíz, szép kivitelű munkát, amit a csatorna mutat.

Miután még a villamos szivóháznál is időzött a társaság, bevonult egy ötletszerűen épült sátorba, ahol Hauer Berci pompás uzsonnát szolgált fel a kiránduló mérnököknek.

Az uzsonna alatt lelkes köszöntőt mondtak Kovács József polgármesterre, aki Debreczen e nagyfotosságu intézményét igaz szeretettel eltelve városa iránt, dülöre juttatta.

A bank ügye a holt ponton.

Az osztrákok elutasították a kartellbankot.

Kossuth és Apponyi a királyhoz készülnek.

A függetlenségi párt állásfoglalása.

A mai nap előre jelzett eseménye, hogy az osztrák kormány irásban visszautasította a kartellbank eszméjét. Az osztrák kabinet jegyzéke a kartellbankot egyrészt kivihetetlennek tartja technikai szempontból, ha csak a kölcsönös ellenőrzés okából olyan fokú beavatkozást nem állapítanak meg a két bank vezetésében és az egész képviselőtestületben, amely már illuzóriussá tenné a két bank önállóságát. Ez a nagyfokú kölcsönös beavatkozás a két bank működését is megnehezítené és a működés sikeressége csaknem lehetetlenné válnék. Ezeknél a látszólag tárgyas okoknál jelentékenyebbek a politikai okok. Ezek pedig abban állanak, hogy az osztrák parlamentben egyáltalában nem lehetne többséget kapni a kartellbank mellett.

A kormányok tárgyalásainak megfigyeléséről és általában a válság a bonyodalmairól a következő távirati tudósítások számolnak be:

Tanácskozások a magyar házban.

Bécs, április 22. A bankgassai magyar palotában a mai délelőtti folyamán több tanácskozás volt. Wekerle Sándor miniszter elnök reggel fél kilenc órakor Papp Elek és Telezky János dr. miniszteri tanácsosokkal, a két szakelőadóval tanácskozott; majd hosszabb megbeszélést folytatott Veres Gyulával, a király személye körüli miniszterium titkárával. D. e. fél 10-kor Wekerle Sándor miniszterelnök, Andrassy Gyula gróf belügyminiszter és Zichy Aladár gróf ülték össze tanácskozásra, amelybe később bevonult Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter is, aki megelőzőleg Kossuth Ferenc kereskedelemügyi minisztert látogatta volt meg. Háromnegyed tíz órakor a magyar palotába érkezett Bilinsky lovag osztrák pénzügyminiszter és fölkereste Kossuth Ferencet, akivel rövid ideig tanácskozott. Nehány perccel tíz óra után érkezett meg Bienerth báró osztrák miniszterelnök és rövidesen megkezdődtek a tárgyalások a két kormány képviselői között; e tárgyalásokon magyar részről Wekerle miniszterel-

nök, Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, osztrák részről Bienerth báró miniszterelnök, Bilinsky lovag pénzügyminiszter és Wimmer miniszteri tanácsos vettek részt.

Kompromisszumot keresnek.

Meghiúsulván a kartellbank eszméje, Kossuth és Apponyi tudvalevőleg előterjesztést fognak tenni az önálló bank felállítására tárgyában. Természetes azonban, hogy ezt maguk a függetlenségi miniszterek sem tekintik valami keesegtető előterjesztésnek, de megteszik a függetlenségi párt megnyugtására és azért, hogy vád ne érhesse őket. E taktikai lépések mellett sokkal nagyobb komolysága azoknak a törekvéseknek van, amelyek arra irányulnak, hogy valamely kompromisszum jöjjön létre a bankkérdésben. A kormány összes tagjai, köztük Andrassy is, minden igyekezetüket arra fordítják, hogy a királyt és az osztrák köröket ily kompromisszum szükségességéről meggyőzzék. Ezideig azonban teljesen eredménytelen maradt minden ily irányú fáradozás. Magyar kormánykörökben még sem tartják reménytelennek a helyzetet, mert biznak Popovics Sándor bankkormányzó ügyességében. Csak időre van szükség és hiszik, hogy Popovics úgy a bank vezetését, mint az osztrák kormányt rá fogja venni valamelyes reformra a bankkérdésben.

Az osztrák kormány döntése.

Bécs, április 23. A magyar és az osztrák kormány tanácskozása körülbelül huszonöt percig tartott. A konferencia után a magyar kormány a következő hivatalos jelentést tette közzé:

Az osztrák kormány ma hivatalosan tudomására hozta a magyar kormányhoz, hogy elvi és technikai szempontokból nem fogadja el a kartellbankra vonatkozó előterjesztést, hivatkozva arra, hogy a létrehozatala mellett egyetlen szavazatot sem szerezhetne a Reichsratban. A magyar kormány részéről Kossuth Ferenc a tudomány és a banktechnika köréből vett érvekkel bizonyította, hogy a kartellbank minden tekintetben megfelelő lehetett volna, ha ellene osztrák részről eutasító álláspontot nem foglalt volna el a kormány; abba a bizonyításba csak azért ment bele, nehogy az a látszat merüljön föl, mintha a magyar kormány minden tekintetben meg nem felelő javaslatot tett volna. A magyar kormány tudomásul vette az osztrák kormány eutasító válaszát. E határozat következtében most előállott az a már többszörös jelzett helyzet, hogy Kossuth Ferenc és Apponyi Albert gróf a király elé járulnak az önálló bank felállítására vonatkozó javaslatával. A kihallgatás ideje még nincs megállapítva, de valószínű, hogy szombaton fog lefolyni.

A függetlenségi párt állásfoglalása.

Éppen azért, hogy időelőtti határozatok meg ne nehezítsék az amugy is súlyos szituációt, úgy értesülünk, hogy Kossuth Ferenc a párt hétfői értekezletén óva inti majd pártját, hogy megkösse magát végleges határozattal. Kérni fogja Kossuth, hogy a jövődő útját el nem vágja, a párt higgadtan és mérsékelt en viselkedjék. Kétségtelen, hogy a bankcsoport igyekszik

majd határozatot provokálni, hogy a párt szögezze le magát az önálló bank mellett. Ahogy ma állanak a dolgok, ez azonban nem fog bekövetkezni. Függetlenségi körökben beszéltek, hogy Nagy Emil és az agráriusok erős fellépésre készülnek, nem akarva megengedni, hogy a párt a kormányzásra lehetetlenné tegye magát egy radikális határozattal. Nagy Emilnek segítségére siet majd a párt guvernementális része s nem lehetetlen, hogy hétfőn, a függetlenségi pártban nyíltan szembe kerül egymással a két áramlat s megkezdődik a kiválási processus.

Apponyi Albert gróf az utóbbi időben meglehetősen tartózkodott attól, hogy a nyilvánosság számára politikai nyilatkozatokat tegyen. Ennek oka az, hogy nem ért egyet pártjának ama csoportjával, amelyek a bankkérdést mindenek fölé helyezik és hajlandók miatta teljes politikai felfordulást csinálni. Ugy értesülünk, hogy a párt hétfői értekezletén fel fog szólni és nagy beszédben tartózkodásra és mérséklethez inti majd a pártot. Azt beszéltek, hogy Apponyi nagyon el van kedvetlenedve és kész inkább félreállni semhogy a vezetést átengedje a radikálisoknak.

Andrássy a királynál.

A bank-kompromisszumos törekvésekkel parallel haladnak azok az ügyek, melyek célja a bankkérdésben szenvedett vereséget katonai koncessziókkal is csillapítani. Különösen Andrássy Gyula gróf belügyminiszter fáradozik ebben az irányban. Ma tárgyalta is Schönaich közös hadügyminiszterrel, akinél azonban érdekes hangulatváltozás konstatalható. A közös hadügyminiszter ugyanis, aki tudvalevőleg decemberben hajlandó volt bizonyos engedményekre, ma az osztrák parlament ismeretes határozatára utalva, elutasító magatartást tanúsít. Ezt azonban magyar körökben nem tekintik véglegesnek. Hiszik, hogyha egészséges többséget lehet teremteni, a bécsi döntő körök álláspontja kedvezőbbre fordulna.

Andrássy ma délután 12 órákor audiencián volt a királynál. Az audiencia főcélja az volt, hogy király meggyőzősséggel az engedékenység szükségességéről. A király azonban nem döntött. A később bekövetkező döntést jellemzi a felhivatalos Budapest következő híradása:

— Az utóbbi időben több budapesti és bécsi lap foglalkozott a király tervbevett budapesti utjának elmaradásával és annak valószínű okaival. A sokféle kombináció és megokolás közül csak egy bír a valószínűség látszatával: az, hogy az osztrák intéző körök a maguk céljaira nézve nem tartják helyesnek, ha a király közvetlenül érintkezik a magyar közvéleménnyel, ami pedig, ha Budapestre jön, kikerülhetetlen lett volna. Az udvar ennek a feifogásnak a szolgálatában módját tudta ejteni, hogy a király ne jöjjön Budapestre s így mintegy elszigetelve maradjon a közvetlen magyar befolyás érvényesülésétől.

Bécs, április 22. Andrássy Gyula gróf a kihallgatása után ezeket mondta egy bécsi hírlapírónak:

— A monarchia nagyon nehéz, bonyolult és bonyolult.

Bécs, április 22. Andrásy még ma délután visszaakart utazni Budapestre, de megváltoztatta a szándékát és Bécsben marad. A belügyminiszter holnap Aerenhallal fog tanácskozni.

Hadik János Bécsben.

Bécs, április 22. Hadik János gróf belügyi államtitkár, aki az éjjel érkezett Bécsbe, a délelőtti folyamán hosszabb látogatást tett Andrássy Gyula gróf belügyminiszternél. Skerlecz Iván báró miniszteri tanácsos vizsgátért Budapestre. Az eddigi megállapodások szerint Wekerle miniszterelnök és Andrássy gróf belügyminiszter még ma utaznak vissza Budapestre, míg Kossuth Ferenc, gróf Apponyi Albert és gróf Zichy Aladár Bécsben maradnak.

Fejérvári kihallgatása.

Bécs, április 22. Delelőtti tízenegy órákor, közvetlenül Andrássy kihallgatása előtt, Fejérvári Géza bárót fogadta kihallgatáson a király.

Wekerle a királynál.

Bécs, április 22. Wekerle Sándor miniszterelnököt délután fél két órákor fogadta a király kihallgatáson. Wekerle még délután hazautazott Budapestre, de szombaton, Kossuth és Apponyi kihallgatásának a napján, visszautazik Bécsbe.

A színésziskola segélye.

Solymossy három ezer koronát kér.

Az igazgató a főispánhoz.

Jelentettük, hogy a jog- és pénzügyi bizottság a Solymossy Elek kérelmének tárgyalása során, melyben a színésziskola igazgatója segélyt kért az iskolájának, ezer korona megadását javasolta a közgyűlésnek. E határozat folyományaképpen Solymossy Elek levelet intézett Wessprémy Zoltán főispánhoz, melyben a főispán támogatását kéri arra nézve, hogy három ezer koronát, mint amely összeg nélkülözhetetlen, szavazzon meg a közgyűlés. Solymossy levele így hangzik:

Méltóságos Főispán ur!

A debreczeni színésziskola szubvenciójának javaslatba hozása alkalmából el kell tekintenem az összeg kicsinysege, vagy nagyságától, mert itt a kritika csak a város pénzügyi viszonyait illusztrálhatná, de semmi esetre sem az ehhez való erkölcsi szempontokat. A város nagylelkűsége még akkor is hálára kötelezne, ha az iskolátámogatásra egy aranyat szavaztak volna meg. Mert itt nem az a fontos, hogy mire találunk precedenst ez országban, vagy sablont, hanem az a fő, hogy a debreczeni kulturára minden magyar becsű emberrel tekint, az ellenség pedig féltékenykedő irigységgel. Tiszta sor. Azon kell lennünk, hogy legyen mit irigyelni tőlünk. Aki tehát azt nem tudja, hogy az uttörés csak áldozatokkal történhetik, azzal nem érdemes szóba állani. Nem azért vagyok tehát hálás, mert ilyen, vagy olyan összeget javasoltak megszavazni, hanem azért, mert a város egyáltalán szükségét látta a támogatásnak s ezzel az ügynek erkölcsi jelentőséget adott. Erzi sőt tudja a város, hogy semmiféle művészkedés sem jelenhet meg a szegénység karjain s annyival kevésbé egy színésziskola uttörő vállalkozása. Egész életemet valami tragikus naivság jellemzi. Minden jövedelmemet a magyarság szuverén jogának demonstrálására áldoztam s számítás nélkül dobom ki ilyen célokból az utolsó filléremet ezután is,

csak hogy kulturánk virágai természetes fejlődésben pompázhassanak s elkerülhessék a balkánillatot. Hiszen nyilvánvaló, hogy én a debreczeni színésziskola látogatásán is megszervezhettem volna, ha nem lettem volna már eleve tisztában azzal, hogy multamhoz, előképzettségemhez és egyáltalán a személyemhez nem illenek a zugiskola igazgatása, valaminthogy Debreczen városát sem huzhatom le erre a nivóra. Aki ezt nem látja, vagy nem akarja látni, azzal kulturális kérdésekről nem lehet elég komolyan beszélni.

Erősen hiszem, hogy ha a városnak bővebb alkalmat lesz meggyőződni arról, hogy mennyi ujtást jelentő eredeti képesség rejlik az én lelkemben a magyar színművészet körül, egy pillanatig sem fog habozni, hogy nekem e képességek kifejtésére kellő alkalmat adjon. Semmiféle emberi alkotás nem lehet tökéletes s így az iskolámnak is (ha megérem) még csak ezután kell a maga igazát kivívnia.

Abba tehát bele lehet nyugodnom, hogy az előleges költségeim megtérítését senki se vállalja magára, hisz amint említettem, egész vagyonomat az efajta munkálkodásba fektettem, de már az — őszintén mondom — az iskola fennállítására nézve kinos és kockázatos volna, ha a közgyűlés csak ezer koronát szavazna meg. Hogy zavartalanul lehessen az oly kívánatos tökéletesítést folytatni: az iskola támogatására már az első évben legalább is három ezer korona kellene, mert a tökéletesítés egyik feltétele volna egy olyan hangképző ének-mestert hozni Debreczenbe, amilyen csak a külföldön, vagy Bécsben található s amilyen a színházak körül egy régen érzett hiányt pótolhatna.

Komlóssy Arthur ur, ki a művészeti ügyeknek hozzáértő és lelkes barátja — azt remélve, hogy a város legalább is kétezer koronát megszavaz — már előre felajánlotta az ő elnöksége alatti színügy-egyletének támogatató hajlandóságát a harmadik ezer koronára nézve s ez egyet részéről a körökre szánt gyűjtő iven mindjárt alá is irt száz koronát. De én arra kértém Komlóssy urat, hogy egyelőre hagyjuk függőben ezt a társadalmi akciót, mert nem szeretném Debreczen városának áldozatkészségét már eleve bírálat alá venni, vagy indokolatlan takarékoskodását provokálni. Most is tehát csak arra bátorodom kérni Méltóságodat, legyen kegyes a közgyűlést, illetőleg annak vezető férfait az ügy ilyen állásáról informálni, mert nem kétekem, hogy a közgyűlés az ő támogató nagylelkűségével nem fog fél munkára vállalkozni s néhány korona végett nem fogja kombinációba venni a társadalmi akciót és — számot vetve azzal, hogy a színésziskolának meg a házbére is 2100 koronát tesz ki — nem fogja cserében hagyni a nélkülözhetetlen három ezer koronára nézve.

A méltóságos Főispán urnak legalázatosabb szolgálja:

Solymosi Elek,
a debreceni színésziskola
igazgatója.

A színésziskola igazgatójának a kérelme érdemes arra, hogy komolyan foglalkozzék vele a közgyűlés. Eltekintve attól, hogy aránylag nagyon csekély az a többlet, amit Solymosi Elek kér, de határozottan tekintetbe veendő és méltányolni kell, hogy Debreczen kulturáját nagy mértékben emeli a színésziskola. Egyébként a színésziskola a sok gáncsossal és közönnyel szemben, amelyek többé-kevésbé benitották az iskola működését — fényesen beigazolta azt a legutóbb tartott nagyszerű szónokvizsgával is, hogy a célját teljes eredménytel betölteni képes. És ez olyan szempont, amit nem lehet Debreczen város közgyűlésének figyelmen kívül hagyni.

A városi takarékpénztár Szervezési munkálatok.

A kiküldött bizottság ülése.

Ma délután folytatólagosan tanácskozott a városi takarékpénztár ügyében kiküldött bizottság.

Részletesen megvitták az igazgatók, felügyelő bizottsági tagok és a takarékpénztár jogtanácsosának választását. Különösen nagyfontosságú a bizottságnak a városi takarékpénztár leendő igazgatósági tagjaira az a határozat, hogy más bank igazgatósági tagja nem lehet igazgató a városi takarékpénztárban.

Az ülésről szóló tudósításunk itt következik:

Kovács József polgármester elnöklése alatt jelen voltak: dr. Magoss György, Vecsey Imre, Roncsik Lajos, dr. Varga Elemér, Domahidy Elemér, Zador Lajos, Kernhoffer József, Márk Endre, Falk Lajos, dr. Tüdős János, Komlóssy Arthur, dr. Szánthó Sámuel, Poroszlai László, ifj. Schvarecz Vilmos, dr. Tóth Emil.

Kovács József polgármester miután megnyitotta az ülést, Vecsey Imre ismertette a tervezet további részét.

Poroszlai László beszerezte Grác város takarékpénztára alapszabályait, lefordította és ismerteti, hogy az milyen ügyletekkel foglalkozik.

Falk Lajos azt javasolja, hogy vegyék ki ebből a megfelelő adatokat, pótolják és bővítsék ki a többi szükséges részekkel. Különben ajánlja, vegyék be, hogy a takarékpénztár városi tanácsára, fejlesztésére, parcellázásokra nyujtsa kölcsönöket.

Azután a részletekre tértek át s hosszan tárgyalták, hogy az ügyvezető vezérigazgatót kik válasszák meg. Ennek kapcsán külföldi példákat ismertetett a bizottság egyik másik tagja. A körül folyt a vita, hogy az igazgatóság, a tanács, vagy a közgyűlés válassza-e. A vitához hozzá szólottak: Falk Lajos, Komlóssy Arthur, Roncsik Lajos, Zador Lajos, Magoss György, Márk Endre, Domahidy Elemér, Poroszlai László, dr. Tüdős János, dr. Szánthó Sámuel. Végül a különféle módok megvilágítása után szavazással döntöttek. E szerint a vezérigazgatót az igazgatóság javaslatára alapján a városi tanács választja és jóváhagyás, illetve megerősítés végett a közgyűlés elé terjesztik.

Az igazgatóság megállapítására került ezután a sor. Vecsey Imre tervezete szerint az igazgatóság elnöke mindenkor a polgármester, alelnök a törvényhatóság tagjai közül választandó. Az igazgatóságba hat tagot ajánl és pedig három a tanácsból és három a törvényhatóság tagjai közül. Ha az illető valamelyike kiesik a törvényhatóságból, megszűnik a takarékpénztár igazgatósági tagja lenni.

A tervezet e pontját nem találták alkalmasnak. Sokféle módokat került felszínre. Végül szavazással abban állapodtak meg, hogy az igazgatóságot a következő módon szervezik: Az elnök, a vezérigazgató és hat igazgatósági tag, ezek közül kettő a tanács tagjai, kettő a törvényhatóság tagjai közül, kettőt pedig kivülálló, arra alkalmas és érdemes férfiak közül lehet a közgyűlésnek választani.

A felügyelő bizottság elnöke a városi főszámvevő lesz, ezenkívül a tanács egy tagja, a bizottsági tagok közül pedig három tag. Az igazgatósági és felügyelő bizottsági tagokat három évre választják. A jogtanácsos a város mindenkori főügyésze lesz.

Ezután kimondták, hogy a városi takarékpénztárnak igazgatósági tagja nem lehet az aki valamelyik más banknál igazgatósági tag. Ez nem fog vonatkozni azonban azokra, akik valamely szövetkezetnek igazgatósági tagjai.

Végül ez üzletszabályzatok megszövegezésére egy bizottságot küldt ki, melynek tagjai: Vecsey Imre, Kernhoffer József, Falk Lajos és Poroszlai László.

Az ülés ezután véget ért.

A béke felé.

A szultán általános amnesztiát ad.

Katonai kormány Törökországban.

Törökországban mindjobban csendesülnek. A béke meg van, csak a pozíció aláírása késik. A szultán a béke öröme általános amnesztiát ad.

A mai nap eseményeiről a következő tudósításaink számolnak be.

A béke késik.

Konstantinápoly, április 22. Az ifjú török tisztek a szultánnal való megegyezést illetőleg szkeptikusak. Rustem, a flotta parancsnoka, aki San Stefanóba érkezett, közölte, hogy az egész flotta meghódolt.

Szalóniki, április 22. A szultán amnesztiát kíván mindenkinek, kik a zendülésben részt vettek. Az újtörökök ezt az ajánlatot visszautasították, az összes bűnösök letartóztatását követelik.

Hódolat az újtörököknek.

Konstantinápoly, április 22. A szultán egész éjjel *Burhán Eddin* herceggel tanácskozott. A szultán feleségeit 23 kocsin Skutariba szállították. A szaloniki vadász zászlóalj és még 2 zászlóalj még mindig lázong. A Yildiz hadosztály megadja magát. Az újtörök bizottság és a katonai hatóság ideiglenes kormányt alakít *Hilmi basa* elnöklésével. *Ahmed Riza* lesz a kamara elnöke, *Asmi* pedig a konstantinápolyi rendőrkapitány. Az új kormány azonnal el fogja rendelni az ostromállapotot.

Konstantinápoly, április 22. A sejk-ülizlam vezetésével holnap egy küldöttség meg fogja látogatni az összes kaszárnyákat, hogy a katonákat az alkotmányhoz való hűségre intse.

Bevonulás előtt.

Berlin, április 22. Szalonikiból jelentik: A konstantinápolyi minisztertanács Mahmud Sefednek az átadásra vonatkozó összes feltételeit elfogadta, csak a kamara elnökének választására vonatkozó feltételt nem, mert a parlament nem dolgozhat a katonai uralom nyomása alatt. Sefked erre azt felelte:

— Az összes feltételek elfogadása huszonnégy óra alatt, vagy pedig bevonulunk!

Konstantinápoly, április 22. A főváros előtt álló hadsereg 35 gyalogos zászlóaljból, 15 lovas ezredből és 72 ágyúból áll.

Szalóniki, április 22. Hir szerint katonai törvényszéket fognak kinevezni, mely a főúrulókat ki fogja végezni. A Yildiz helyőrséget meg fogják szüntetni.

Osztrák hadihajók a török vizeken.

Póla, április 22. A Ferdinand Max páncélos cirkáló hajó és Satehit torpedó üldöző ma elindult Szalonikiba.

Japán és török forradalom.

Pétervár, április 22. Egybehangzó táviratok jelentik, hogy a legújabb törökországi események Japánban rendkívüli izgatottságot keltettek. Mandzsúországra naponként újabb csapatok érkeznek, amelyeket a határhelyiségekben szállásnak el. A külföldiek szigorú ellenőrzésnek vannak alávetve.

Megszökött a szultán.

Konstantinápoly, április 22. Késő éjjel érkezett távirat jeletri, hogy a Boszporusban állomásozó hadihajók a szultán jachtjával együtt ismeretlen helyre távoztak. Azt hiszik, hogy Abdul Hamid szultán megszökött.

Berlin, április 22. Konstantinápolyból érkezett távirat azt a szenzációt közli, hogy a holnapi szelámlikra való tekintettel a szultán még ma lemond. A holnapi ünnepen Resad Effendi már mint V. Mohamed szultán fog szerepelni.

Öngyilkosság az árverés előtt.

Adósság miatt a halálba.

Egy gazdálkodó tragédiája.

A hajdumegyei Földes községben egy valamikor jómódu gazdálkodó vetett véget életének. Anyagi zavarok elől menekült a halálba. A gazdálkodó tragédiájáról a következőket jelenti földesi tudósítónk:

Bojtor István földesi gazdálkodó dugazdag ember volt, még nem is régen. A sors azonban kemény csapásokat mért rá rövid néhány esztendő leforgása alatt. Vagyona folyton pusztult, veszett.

Hozzájárult ehhez feldúlt családi élete is. Állandóan rossz viszonyban volt a családjával és emiatt bánatában az ivásnak adta magát. Az alkohol aztán erkölcsileg és anyagilag örvénybe sodorta. Most már nem csak hogy mindenét elvesztette, hanem még nagy adósságokba is keveredett, annyira, hogy most már árverés alá került a vagyona és a háza.

A jövő hétre tüzték ki az árverést, a mikor aztán ki kellett volna költöznie apai házából. Ezt nem akarta megérni a szerencsétlen ember és ezért ma reggel öngyilkosságot követett el. Kiment a kocsiszinbe és felakasztotta magát a mestergerendára.

Családjá azt hitte, hogy Bojtor munkába ment. Nem is keresték, csak véletlenül akadt rá a felesége a kocsiszinben. Bojtor levágták a kötélről, orvost hívtak hozzá, de ez már nem segíthetett, mert Bojtor meg volt halva.

A tragikus véget ért gazdálkodó temetése holnap lesz. A debreceni ügyészségnek táviratilag tettek jelentést az öngyilkosságról.

Irodalom.

A „Nyugat” 8-ik száma. Irodalmi folyóiratunk e legjelentékenyebbjeének, az „Ignotus”, Fenyő Miksa és Osvát Ernő szerkesztésében megjelenő Nyugatnak most érkezett 8-ik számában a következő nagybecsű szépirodalmi és kritikai közleményeket találjuk: Peterdi István, Juhász Gyula, Füst Milán, Ady Endre, Reichard Pirocska és Ignotus: Versek. Lengyel Géza: Sárosi (Novella). Ignotus: Új művészet. Szilasi Vilmos: Péterffy Jenőről II. Karinthi Frigyes: Génusz (Novella). Laczkó Géza: A collegium Don Quijotéja. A „Figyelő” kritikai rovatartalma: Levél a Nyugat szerkesztőségéhez (Karinthy Frigyes); En is Shaw Caesarjáról (Babits Mihály); Pierre Poti: Philae halála (Nagy Zoltán); Hock János ur Urániában (Laczkó Géza); Kun József: Kék hegyek (Babits Mihály); „Az ideal” (Karinthy Frigyes). — A Nyugat előfizetési ára egy évre 20 korona, egy szám ára egy korona. A kiadóhivatal címe VII. Akácfa utca 5. Május 1-től V. Dorottya-utca 14. szám.

Vallomás a halálos ágyon.

Egy kis leány borzasztó vége.

Öngyilkosság a szégyen miatt.

Hirt adtunk annak a rejtélyes öngyilkosságnak a történetéről, amely csak most kezd kibontakozni a maga rettenetes valóságában. Az öngyilkossági história, amely Pálosi Zsuzsánna 17 éves leánynak jelenti borzasztó végét, épen nem való a megszo-

kott öngyilkossági esetek sorából. Pálosi Zsuzsánna marólugot ivott borban feloldva. A mérge gyorsan hatott. A szerencsétlen leány kínjai rettenetesek voltak. Halálos ágyán érthetetlen dolgokat beszélt össze vissza. A vizsgálóbíró szörnyű vádat tudott meg a haldokló lázas beszédeből.

Az öngyilkosságról ugyanis azonnal tudósították a debreceni ügyészséget, honnan Kovács Péter dr. vizsgálóbíró azonnal Hadháza sietett és kihallgatta a leányt.

A kihallgatásnak meglepő eredménye lett, amennyiben kiderült, hogy a szerencsétlen leány ellen merényletet követtek el. Kintjárt a hadházi erdő alján, amikor megtámadta egy debreceni kőmiveslegény. Az ártatlan leány hiába védekezett durva támadója ellen, senki sem hallotta meg jajveszékését. Később már szégyelte elpanaszolni esetét, így határozta el magát az öngyilkosságra.

A debreceni rendőrséget a kir. ügyészség még a tegnapi nap folyamán felhívta, hogy a lány merényletét sürgősen állítsa elő. A rendőrség nagy igyekezettel folytatja ez irányban a nyomozást. Valószínű, hogy rövidesen hurokra kerül a tettes.

Színház és Művészet.

Műsor.

Pénteken, „C” bérletben, Körmendi Margit és Kardos Géza vendégfelléptével, Három testőr, vigjáték.

Szombaton, „A” bérletben, Remény, dráma.

Vasárnap délután, bérletszünetben Felhő Klári, népszimű.

Vasárnap este, bérletszünetben, Hódító keringő, operette.

Zilahyné aradi vendégjátékai. Tegnap kezdte meg vendégjátékainak sorozatát az aradi Nemzeti Színházban Zilahyné Singhoffer Vilma, a debreceni színház kiváló énekesnője. Az Erdészleány című operettben lépett Zilahyné az aradi közönség elé, amelynek a művésznek régi kedvence volt, abban az időben, amikor Zilahy az aradi színházat igazgatta. A tegnapi első vendégjátékról, amely a siker és az ünnepeltetés megannyi jeleinek keretében folyt le, ezeket olvassuk az aradi *Függetlenség* ben:

Z.-Singhoffer Vilma vendégfellépéseit kedves visszaemlékezéssel, szívesen és érdeklődéssel várta az aradi közönség. A visszaemlékezés arra az időre vonatkozott, amikor Zilahyné az ura aradi társulatának ünnepelt művésznője volt, az érdeklődés pedig mai szerepének és játékának szólt, a játékos szerepnek, amely nagyobb igényekkel lép föl az éneken kívül minden egyéb színpadi készség tekintetében. A szerep a szöveg könyvben szép, kedves és bájos s igazán csak az eljátszásától függ, hogy a színpadon is ilyen legyen. Azonkívül sok fiatalos üdéséget, mozdulatokkal telt játékok, táncot, sok fárasztó táncot, elevevést s a szó szoros értelmében stílusalakítást kíván, mi pedig úgy emlékeztünk Zilahynéra, hogy az ő leg-erősebb tulajdonsága az ének. Végig nézvé-

a tőlünk elszakadt művésznek mai játékát, alig lehet megszabadulni annak az elhasznált frázisnak kínálkozásától, hogy ma mi Zilahynét újra felfedeztük. Bemutatkozás volt ez a vendégszereplés: megismertük a játékos, a nagy alakító-képességű, a szubrett-tulajdonságokban megerősödött primadonnát, aki evvel az alakítással drámai előadás keretében is egyszerűen beleilleszkedhetne; annyi szív, annyi átérzés, annyi szépség volt a Zilahyné játékában, annyi melegség a hangjában, annyi szépség az énekeiben, hogy az a nagy siker, melyet első vendégfellépésével aratott, teljesen a játékának javára írható s alig hogy jutott belőle valami a viszontlátott Zilahynénak.

HIREK

— **Szterényi Bukarestben.** Budapestről táviratozza tudósítónk. Szterényi József kereskedelmi államtitkár holnap Bukarestbe utazik. Az utazás célja, hogy a román kereskedelmi szerződést aláírják.

— **Hajdumegye közgyűlése.** Hajdumegye törvényhatósági bizottsága tavaszi közgyűlését május hó 13-án tartja meg. A tárgysorozatot most állította össze Kovács Gyula alispán. A napirendre kerülő ügyek száma 150-nél is több.

— **A tartalékosok hazaszállítása.** Bécsből táviratozzák: A Fremdenblatt értesülése szerint ma kezdik a tartalékos csapatok hazaszállítását Boszniából és Hercegovinából. A legközelebbi napokban ennél fogva az első szállítmányok hazájukba fognak érkezni.

— **Zalányi János temetése.** Ma délután temették el Zalányi Jánost, a debreceni főiskola korán elhunyt tanárát. Az elhunyt tetemét a Péterfia utcai gyászházban helyezték ravatalra; a koporsót a tanárok, tanítványok s gyászolók koszorui borították. Délután 3 órakor kezdődött a gyászszertartás. Jánosi Zoltán lelkész mondott szívhöz szóló bucsuztatót, majd a főiskolai kántus gyászadalokat énekelt. Ezután megindult a szomorú menet. A főgimnázium növendékei nyitották meg az impozáns menetet, ezután jöttek: a teológusok, joghallgatók, a kereskedelmi iskola növendékei, a főiskolai tanári-kar, a gyászolók s az elhunyt jóbarátai. A menet kikísérte a népszerű szeretett professzort a temetőbe, ahol 5 órakor örök nyugalomra helyezték Zalányi Jánost.

— **A függetlenségi párt értekezlete.** Budapestről táviratozza tudósítónk: Kossuth Ferenc hétfőn értekezletre hívja össze a függetlenségi pártot. A pártértekezleten a kihallgatása eredményéről fog beszámolni Kossuth.

— **Ülések a vármegyén.** Hajdumegye közgyűlésének tárgysorozatát az állandó választmány készíti elő. Első ülését a választmány május 26-án tartja. Ülése lesz még május 3-án, 8-án és 12-én. A közigazgatási bizottság május 10-én tart ülést. A számonkérő szék május 11-én lesz.

— **Építés az epreskertben.** Régi panasz, hogy az epreskertben a városi ménestermesnek nincs tisztességes lakása. A tanácsülésen foglalkozott e kérdéssel. Tárgyalta Aczél Géza terveit, melyek a ménestermes és lovászok lakására vonatkoznak. Két szobás modern lakást építtet a város az epreskertben. Az építésre legközelebb kiírják a pályázatot.

— **Gyilkos merénylet egy matróna ellen.** Versecről táviratozzák. Ma reggel Rádics görögkeleti kolostorfőnök hetven éves anyja ellen gyilkos merényletet követett el Secmayer Katalin nevű cselédje. Egy nagy konyhakéssel megakarta ölni a matrónát, de a házban lakó Hirschner Dezső könyvelő meg-

akadályozta a gyilkosságot. A mérnök rendőrökért ment, de mire visszaött, Secmayer Katalin öngyilkossági szándékából felvágta a nyakát és az ütereit. Beszállították a kórházba, ahol valószínűleg pár óra alatt meg fog halni a nagy vérveszteség miatt.

— **Egy volt polgármester halála.** Nagyváradról jelentik: Sál Ferenc királyi tanácsos, Nagyvárad város nyugalmazott polgármestere az éjjel 1 órakor 76 éves korában meghalt. Husz évig volt a város polgármestere, népszerű ember, akinek nevével a város egyik utcáját is elkeresztelték. A város fejlődésében nagy érdemei voltak. A nagyvárad takarékpénztárnál husz évig viselt elnöki állásáról tavaly mondott le. Vasárnap betegedett meg és az éjjel csöndesen elhunyt. Halála az egész városban nagy részvétet keltett.

— **Gyermeknap Egyeken.** A gyermekvédő liga egyéki bizottsága — mint tudósítónk jelenti — e hó 18-án a liga javára jótékonyági bazárral egybekötött mulatságot rendezett. A mulatság tiszta jövedelme 141 korona volt. A jótékonyági bazárban a következő hölgyek, a nevezett öszszegű gyűjtést rendezték: Tóth Dezsőné 17-20 kor., dr. Gál Ignácné 15 kor. 40 fill., Devics Lajosné 12 kor. 80 fill., Paulovits Józsefné 10 kor. 20 fill., Muszkay Józsefné 11 kor. 06 fill., Füstös Imréné 4 kor. 40 fill., Lázár Jánosné 9 kor. 06 fill., Magyar Gyuláné 8 kor. 60 fillér. Felülfizettek: Csák Gyula 10 kor., Prihoda János 50 fill., Petrovics Miklós 1 kor. Devics Lajos 2 kor., Fridman B 2 kor., Barta N. 2 kor., Harsányi Béla 1 kor., Lipesei Tamás 1 korona, Szmétana Károly 1 kor., Székely N. 1 kor., Goliak János 1 kor., dr. Végh József 1 kor., Mikula György 1 kor., Borza István 40 fill. A jövedelem gyarapításához hozzájárultak a fiatal hölgyek is a világposta levelező lapok árusításával.

— **Tizenöt évi fegyház.** Fővárosi tudósítónk táviratozza. A múlt évben Kracsut János handovai bányamestert valami csekély ok miatt két korona pénzbírságra ítélte a salgótarjáni bányagazgatóság. A bányamester ezért Remenyik Károly főmérnököt orozva agyonlőtte. A két elsőbírózás tizenöt évi fegyházra ítélte Kracsutot és ezt az ítéletet a Kuria ma, a védő semmisségi panaszának elutasításával, megerősítette.

— **Hangverseny a Zenedében.** A debreceni Zenede közép osztályú növendékei haladásának bemutatása végett április hó 25-én, vasárnap hangversenyt rendez. A hangversenyen Simonovits Rózsi, Tüdös Kata, Deutsch Zelma, Holländer Olga, Szántó Magda, Mandel Irén, Simonfy Irén, Fráter Iván és Gáspár Anna működnek közre.

— **Óriási tűzvész.** Szepesremetéről táviratozzák, hogy ott tegnap óriási tűzvész dühöngött, amely csaknem az egész községet elhamvasztotta. A szélvész következtében hihetetlen gyorsasággal terjedt a tűz és négy óra leforgása alatt nyolcvannál több lakóház és száznál több épület lett a tűz martalékává. Az iskola, a kisdudóvó, a parókiák mind elhamvadtak. Suýosbitja a bajt, hogy nagyrészt szegény mezőgazdák lettek földönfutóvá, kik már a rossz termés következtében teljesen elszegényedtek. Elégett a lakosság gazdasági eszköze, apró jószágja és egyéb ingósága is. — Wittehen Frigyes ev. lelkész felhívást bocsátott ki, arra kérve a közönséget, hogy Szepesremete nagyközség részére, melynek lakosai még alig egy évtizeddel ezelőtt teljesen nemetajkuak voltak, de

1909/1 1-2 old.
Viepesulobol

ma már megmagyarosodva, szívvél-lélekkel küzdenek a nemzetiségi törekvések ellen, gyűjtést indítsanak. — A szepes-remeteieket ért kár túlhaladja a negyedmillió koronát és nagy baj, hogy biztosításból alig fog valami megtérülni. A község elöljárósága jelentést tett az esetről a megye alispánjának, arra kérvén őt, hogy tegyen jelentést a lakosság elpusztulásáról a belügyminiszteriumnak és egyben kérjen sürgős segítséget, hogy a lakosság a legszükségesebb élelmiszereket beszerezhesse.

— **A levegő meghódítása.** Bécsből táviratozzák nekünk: Legagneux francia léghajó a Farman-készülékkel mintegy 200 méteres utat tett két méternyi magasságban. A második kísérlet alkalmával a jobb szárny surolta a földet. A készülék jelentéktelenül megrongálódott.

— **Magyar gólya a szentföldön.** Pater Schmitz Ernő, a jeruzsálemi német katolikus hospicium igazgatója és kiváló ornithologus a következő értesítést küldte a m. kir. Ornithologiai Központnak: „1909. április 5 én több mint 2000 darabból álló gólyacsapat pihent meg egy jeruzsálemi tó mellett, amelyek közül 5 darabot élve elfogtak. Az egyiknek a lábán gyűrűt találtak a következő fölirattal: Ornith. Központ Budapest Hungaria 293. Ez a példány hozám került és a most létesülő *Pelestinai Múzeumot* fogja díszíteni.“ A magyar királyi Ornithologiai Központ madárjelölési törzskönyve szerint ez a gólya 1908. évben született Egriben, Szatmár Németi közelében — és 1908. július hó 8-ikán lett megjelölve a Központ kiküldöttje által. Jeruzsálem kétségkívül már egyik pihenő állomása volt hazafelé vezető útjában. A telet valószínűleg Délafrikában töltötte, ahol éppen az idén kézrekerült már egy magyar gólya. Ez az adat azért igen fontos, mert amellett szól, hogy a gólyák nem repülnek át a földközi tengeren, hanem a hosszabb, de biztosabb szárazföldi utat választják.

— **Affér a társbírószágon.** Budapestről írják. Dr. Baumann járásbíró előszobájában két hölgy, akik egy becsületsértési pörben tanuképpen szerepeltek, nagy esetepatét rögtönzött. A járásbíró Winter József szabónak, Grosz Miksa és három társa Rákóczi-uti kecskedők ellen indított becsületsértési pörét tárgyalta, amely egyébként teljesen érdektelen ügy. A pörben a bíróság kihallgatta tanunak Weisz Etelt és Winter Rezsőnéét akik a kihallgatás után eddig még meg nem állapított ok miatt a tárgyaló terem előszobájában úgy hajbakaptak, hogy Weisz Etelt a mentőknek kellett elszállítaniok.

— **Házasságok.** A debreczeni állami anyakönyvi hivatalban ma a következő pár elentkezett házassági kihirdetés végett: Vajna Károly—Szele Máriával.

— **Gyilkos dragonyos.** Bécsujhelyről táviratozzák: Leitner József dragonyos tegnap szóváltás közben agyonlőtte Rotter Ferenc dragonyost. A szóváltás oka az volt, hogy Rotter Leitnert felülvizsgálata miatt kigunyolta.

— **Hamiskártyázás nagyban.** Az utóbbi időben rendkívül elszaporodtak a hamiskártyázók. Temérdek kávéházban lepleztek le hazárdjátékosokat, akik a legnagyobb nyíltsággal átszították a tiltott játékokat. Nagyon sok azoknak a száma, akiket kifosztottak ezek a notórius sipisták. Tóth András detektív végzi azt a nagy munkát, amelynek célja megtisztítani egy kicsit a kávéházakat a hazárdjátékosoktól és különösen a sipistáktól. Az elmúlt éjszaka is több helyütt tett nagy leleplezéseket. A vizsgálatot megindították ez alapon a tettesek és a bűnpalástóló kávésok ellen.

— **Elvert asszony.** Brutálisan bánt el a feleségével Mag Mátyás, aki körülbelül

egy fél éve vette feleségül Bódi Margitot. A házaspár nem a legnagyobb boldogságban élt már kezdettől fogva. A leány szülei ezért elhatározták, hogy gyermeküket vissza veszik a férjtől. Bódi Margit különben is betegeskedett s ágyban feküdt hetek óta. Tegnap a házában senki se volt otthon, csak a beteg fiatal asszony. Ezt az alkalmat használta fel Mag Mátyás és a szerencsétlen nőt kegyetlenül elverte. A szülők feljelentették a gonosz embert a csendőrségnél. Az asszony súlyos betegen fekszik szülei lakásán.

— **A nap halottal.** A tegnapi nap folyamán a következő haláleseteket jelentették be az állami anyakönyvi hivatalnál: Nagy Irén ref. 5 hónapos, Fónyi Gusztáv r. kath. 2 éves, Bari Károly ref. 2 éves, Kramer Izabella r. kath. 17 hónapos, Milvius József g. kath. pénzügyi főbiztos, 56 éves, Kóta Jenő ref. 10 napos, Román Tivadár g. kath. máv elöljáró 42 éves, Kiss Margit ref. házmester,

— **Kugler** (Gerbeaud) cukorárk eredeti és omagadásokban gyári árak kaphatók *Hegedűs és Sándor* cég forgalmazásában, Kossuth utca 11.

— **Kugler** (Gerbeaud) cukorárk főalkalmazója Kócsok Gézával.

Törvénykezés

A rehabilitált gyáros.

A debreceni törvényszék büntető tanácsa tagnap tárgyalta Neumann Nándor Hatvan-utcai vegyészeti gyáros uszoraperét. A vádlottak padján Neumann Nándor ült, akit azzal vádolt Bíró János debreceni törbely, hogy egy borbély üzlete megvételénél kiuzsorázta.

A dolog úgy történt, hogy Neumann ismeretségben volt Bíróval, aki megkérte, hogy tegye lehetővé az önállósítását. Neumann meg is tette ezt, Bíró szerint azonban busásan megvette szívességének a kamatjait.

Az elszámolásnál differenciák merültek fel a felek között, mire az ügyet Bíró büntető utra terelte. Tegnap délelőttől késő estig tartott a per tárgyalása. A bíróság, melynek elnöke Hoffmann József táblabíró volt egész sereg tanut hallgatott ki.

Ma délelőtt tizenegy órakor kihirdette a bíróság az ítéletet. E szerint a bíróság Neumann Nándort a vád és következményei alól *felmentette*.

Az ügyész és a sértett képviselője, Schwartz Arthur dr. debreczeni ügyvéd feleltek.

— **Korcsmai verekedés.** Véres verekedést rögtönöztek a múlt hónapban Martin kán, duhaj legények. Az egyik asztalnál Kiss Sándor mulatott három ársával, a másik asztalnál Juhász Gábor és két cimborája. Kiss átkiáltott valamit Juhásznak és letegezte. Juhász felháborodott a tegezésre és csufosan utasította vissza a bizalmaskodást. A szóváltásnak véres verekedés lett a vége. Egymásnak mentek a legények. Alaposan agyba főbe verték egymást. Az esetnek a debreczeni törvényszék előtt következett folytatása. A törvényszék büntető tanácsa Kiss Sándort és Juhász Józsefet két-két havi fogházra és husz-husz korona pénzbüntetésre, Petrovai Ferencet és Tóth Sándort nyolc-nyolc napi fogházra és tíz tíz korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

— **Ellített orgazda.** Két havi fogházra ítélte tegnapi ülésén a debreceni törvényszék büntető tanácsa Oláh Miklós dr. elnökletével Egri Zsigmond sárándi szatócsot, orgazdaság büntette miatt. Egri Zsig-

mond Csengeri Gábor és Sz. Nagy Lajos gazdasági cselédektől többször vett potomon lopott rozst és búzát. Az ítélet ellen a vádlott felebbezett.

Regény-Csarnok.

A bojár leánya.

— Regény. —

(33) Irta: **Vértesi Arnold.**

— Édes fiam, reméltem hogy ön megszéri nekem ezt az utolsó örömet. Ne győlünk többé róla. Önnek igazsága van. Gyámoztalan az ki fölrakja mására az idegen páva'ol'akat. Nekem nehéz megbá'ni igaz, de önnek igaz van. A régi neveknak el kell pusztulnia s a jobágy fia forja elfoglalni a helyet, hol a bojár állt. A kor szelleme föltartó tathal'n. Mondja meg ön azoknak, kik kérdéni forják, hogy utol'ó órámban a szabadelvőség és egyenlőség diadalát kértem Istentől.

Bágyad'an hajtotta le fejét a vánkora Ármín meg akarta akadályozni a továbbbeszélésben. Az öreg nem hallgatott rá.

— Add ide kezdet fiam, — szót töredezve. — Tedd boldoggá Marinát és isten áld on meg!

Aztán elhallgatott, behunyta szemét és ucy látszott csenderen alszik.

Az id mult el egy órangyodnak fele vagy harmadrésze, megrázkódott ágában Erős köhögés, hörzéshez hasonló, rohanta meg Ármín a mint rá tekintett, ucy látta, hogy arca már egészen felvette azt a vörössárga színt.

Röviden sietet ki a szobából, hogy az orvost hívja.

— Diaradiu meghal.

— Még nem, — szolt az orvos homoly, szomorú hangon, miután meztelkítette a sebesület; — de az éjjelt vagy a holnapi napot nehezen éri tul.

Másnap hajaltájában örökre elhunyt az öreg bojár.

XI.

A vér vért szokott kívánni. Bratianu kapitány nem sokáig fodrozta a szép fekete fürtös haját s rem sokáig pödörgette szép fekete bajuszát. Egy hét múlva megtalálták egy erdőben holtan fekvő a havon. Akárkinek polyója volt, ucy melét áfúrta, de jól falált; egyenest szívába ment.

Az oláh hadsereg csak egy kapitányt vesztett az ország semmit, a nők egy kisüdő udvarlót.

Hogy párbejban esett el, azt gvarították; hogy ki lötte meg, azt nem kutatták. A szép Marina mikor meghallotta az esetet, reoegve, önmagáról megfeledkezve berult Ármín nyakába.

— Oh, csakhogy az Isten megtartott téged nekem!

Ármín nem felelt; szomorú marad. Lázasan, kábultak voltak mindketten, a férfi is, a nő is.

De a metsző gyötrelmek közt, melyek lelkét szakgatták a gyönyör érzése rezgett át mégis Ármín idegein, mikor a szép asszony fejét vállaira hajo ni érezte s arca az arcához ért. Nem tehetett róla, ember volt.

Nem is vonta vissza most már fejét, melyhez hozzá simult a szép asszony feje, nem is szakította ki magá karjai között, melyek szorosan átölelvé tartották nyakát. Erőnye, akarata elszibadt már az önmagával és sorsával folytatott hosszú küzdelemben. A kétségbeesés kábító örömet kért s a sokat zaklatott lélek mindenről megfeledkezett, csak Marina szépségét látta és látta a könyvtől ázótt szemekben föl villani a szerelm lángját.

Könnyü okosnak lenni, mikor a sors nem helyezi kemény megpróbáltatásra az embert s könyü vádolni azt, ki nem elég erős ott, hol vad ói közül kilenczvenki esz ép oly gyenge volna, mig századikat táá megörézné hideg vére.

(Folytatjuk.)

Közgazdaság.

Terménytőzsde.

Schwarz E. debreczeni bizományos távirati jelentése

Budapest. 1909. április 22.

Készáru változatlan.

1909. októberi buza	11 79 - 80
1908. májusi buza	13 82 - 83
1909. áprilisi buza	14.01 - 02
májusi rozs	
1909. októberi rozs	9.26 - 27
1909. áprilisi rozs	9.70 - 71
októberi zab	7.75 - 76
1908. májusi zab	
1909. áprilisi zab	8.78 - 79
1900. májusi tengeri	7.47 - 48

Ingatlan forgalom.

Halasi Erzsébet veszi a debreceni 1351. sz. tjkvben foglalt Nyil-utca 21. számú házat Bundi Istvántól 2400 kor.

Özv. Szilágyi Gáborné Szabó Julianna veszi a debreceni 7742. sz. tjkvben foglalt 5 hold 459 négyszögöl ujoszlású földet Borsós Istvánné Faragó Esztertől 6200 koronáért.

Madam J. Berkovics

értesíti az igen tisztelt vevőközönseget, hogy szíves meghívásukra f. hó 23-án

a „Royal“ szállodában tartózkodik.

Villamos világitást,

a villamos csengők, házi telefonok berendezését és évi kezeletét és minden e szakba vágó legkompikáltabb munkát ugy helyben mint vidéken a legolcsóbban és szakszerűen — több évi jótállás mellett vállal

FÖLDES SÁNDOR

elektrotechnikai vállalata Debreczen, Nagytrafik udvar

Minden irányba égs Wolfam-lámpák, ivlámpaszemek, csillárok, izzólámpák nagy választéka a legolcsóbb árban. Kétszáz ivlámpák havi 3 korona díjért.

Telefon 210. Telefon 210.

Költözők közzé!

Villanycsengők, telefonok, villámháritók berendezését, javítását, évi jőkarbantartását, ugy helyben, mint vidéken, legjobb anyaggal jótállás mellett olcsón eszközöl

Földvári L.

debreczeni első elektrotechnikai gyár és vállalat

Kossuth-utca I. sz.

Telefon 168. szám.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Zavatzky Leó

Debreczen, Piac-utca 16 sz.

Bika szállodával szemben.

Női blousok és gyermek ruhák

nagy választékban.

Női, férfi és gyermek alsó trico ruhák, harisnyák, kezyük, női és gyermek kötények, gallérok, nyakkendők, csipkék szallagok, Női-, férfi, és gyermek fehérneműek.

Olcsó árak! Művirágok! Pontos kiszolgálás!

Vigyázz! Kékre festett kirakat. Vigyázz! a nagy alkalmi vásár!

Megérkezett a tavaszi idényre minden a mi legszebb, legegánabb, ugy szövetekben mint selymekben.

Óriási választék a legutolsó divat szerinti Costüm, Blouse és pongyola kelmékben. Gyönyörű mosó Francia gyapju delaineekben.

Valódi angol Zephirek és ruha vásznak, kreonok batiztok. Arany és gumi öv különlegességek. Gyönyörű ajour és sima női harisnyák, elegáns remek csipke és selyem blousok, férfi és női fehérneműek, gyermek harisnyák, selyem zsinórok és sujtások minden színben. Szőnyegek csipke és szövet függönyök, agy garnitourák, mindenféle divat cikkek, Saját készítésű paplanok, valódi lenvásznak és madepolai Shiffonok minden cik meglepő olcsó árban szerezhető be.

Molnár V. J. és Társa fiókja

Kossuth és Batthány-u. sarok színházzal szemben.

A Harmat Crème

arcosszépítő és bőrápoló kenőcs,

mely teljesen ártalmatlan és sem higány sem ólmot nem tartalmaz, a legrövidebb idő alatt megszüntet mindenféle szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (mitten) bőrbajokat. Klímítja a ráncosodni kezdő arcobort a azt fehérré simává és üdévé teszi. Legjobb óvszer a szél és a nap befolyása ellen az arczra. Nem zairos tehát nappal is használható. Hatása gyors és biztos

Egy tégely Harmat-Crém 1 kor.

Készítő helye a foraktár:

Mihalovits Jenő gyógyszerháza.

Debreczen,

Főplacz 31, a városházzal szemben.

Szép a hajusz

HAJDUSÁGI PEDRÓ-vel.

Hajdusági Hajuszpedró.

Elismert legjobb különlegesség a hajusz növesztésére és ápolására, mely meg nem avasodó zsirmentes növényi balzsamos anyagokból készül.

Hatása gyors és biztos. Törvényesen védve.

1 doboz 50 fillér, postán csak 2 doboz küldetik 2 korona 15 fillér bérmentve adárvittel.

Védjegy.

Egyedül készítő

Grósz Nagy Ferenoz

gyógyszerész DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. szám. „Arany egyszaru“ gyógyszerháza Telefon 496. Telefon 496.

Stock-Cognac Medicinal

szavatolt valódi borpárlat

Camis és Stock

gőzpároló telepéből, BARCOLA.

Egyedül Cognac-gőzfőző állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.

Kapható minden jobb üzletben.

Értesítés. A Monoszterly és Kozmik Pesti nagy cég csődtömegeből vett áruk megérkeztek u. m. sima és blouse selymek, kosztüm és blouse kelmék, selyem és csipke blousok, selyem és cloth szoknyák, angol zephirek és minden itt fel nem sorolt cikkek olcsó szabott árak mellett kaphatók

I. f. Klein Ignácznál

Piac-utca, Kistemplommal szemben.

Férfi ingek és harisnyák, ugyszintén gyermek és női harisnyák mesés olcsó árban kaphatók.

1309/1 1-2 old.
Viepesulobol

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Vastag betűkből szedett minden szó 3 fill. Apró hirdetések előre fizetendők. Vidéki tudakozásnál tessék a válszabályzatot csatolni.

Ha nincs pénze és szüksége van, vászon asztalterítő, szövet és csipke függöny, futó és nagy szőnyegre. Papiac és flanel takarók férfi és női felöltők, kász férfi fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy e y próba bevásárlást csak ösztönjön. Tisztelettel: Kaiser Salamon.

ÖZIKAFETTÁZOK!

14
14
20
16

Kapható **HARMATHS** szivarkahévely különlegességek fiókjában Debrecen Szeváczker u. 14.

Vigyázzon! Uraktól levett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rózenberg Béni Bádogos-utca 4. szám.

Helyen utca 7. szám alatti üzlethelyiségem azonnal kiadó és a berendezés jutányos árban eladó Pollák Zsigmond.

Úgyes varrónányok azonnali belépéssel felvétetnek Vanger Sándor Battányi-u. 1. Ugyanott tanuló lányok.

Aganos-ecillár. Megbámulásra méltóan szép azon szarvas és ózaganosokból összeállított igen díszes ecillár, melyet Kun József Széchenyi-utcai műköszörős készítet. Amatőrök nézzék meg az üzletben, mert eladó.

4 szobás utcai lakás mellékhegyiségeivel — közel a főtérhez május 1 re kiadó. Hol? megmondja a kiadóhivatal.

Úgyes csinos képzett varrónányok felvétetnek Halmágyinál.

Egy jókarban lévő hangverseny zongora adó. Gsral 14.

3 szobás lakást keresek. Adják be szóbelileg ajánlatsikat a kiadóba.

Üzleti könyvek csakis Hoffmann és Kronovitznai Piacz-utca 49. kaphatók olcsó árban.

Hordók és üres bádog szelenczék eladók a kiadóhivatalban.

Úri embereknek izr, özvegy urinó kitűnő házi kosztot ad, lakással együtt a Piacon cím a kiadóhivatalba.

Egy jókarban lévő vaskonyha eladó, Caim a kiadóban.

Elköltözés miatt alig használt szép butor és Singer varrógép eladó. Értekezhetni Hajo utca 12. dé. után 1—2 óra között.

Helyi képviselő, könnyen elárusítható új ciknek, óvadékkal, azonnali alkalmazásra felvétetik. Arany János utca 2. kapu alatt 1. számú ajtó.

Eladó Széchenyi kert 8. ház, óriási telekkel nemes gyümölcsös, eseréppel fedett téglá épülettel.

Kiadó Honvéd-u. 26. számú háznál 3 szobás utcai lakás.

Eladó egy 4 lóerejű jókarban lévő légszuszomotor

Megt. kinthető Debreczen sz. kir. város könyvnyomdájában.

MEGLEPŐ, SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEK

PAPTAMASI LITHIUM-GYÓGYVIZ

gyomor-, vese-, hólyag- és bélbántalmaknál, valamint asthma, bronchiale, köszvény és huygasvas diathesis eseteiben.

Kapható **Kontsek Géza** fi. zer és csemege kereskedésében Debreczen, Kossuth utca.

Legbiztosabb szőpítész a

Fáy-féle Arcz-Crém

hatása csodás!

Szőpít. fiatalít! Legbiztosabb szer szepítő, mélyfoltok, pattanások és az arczbőr tisztátalanságai ellen. Egy tégely 1 kor. hozzá való „Fáy” szappan 1 korona.

Illatszerek minden illatban

1—2—3 koronás árujge.

Ugyancsak legnagyobb raktára minden bel és külföldi gyógyszer különlegességeknek pipere cikkeknek és hasonszervi gyógyszereknek. Kapható a készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. sz.

„Arany oryaszarva” gyógyszeriar.

Telefon sz. 496. Telefon sz. 496.

KÖZPONTI DROGUERIA

Telefon. DEBRECZEN. Telefon. Piacz-utca, Városház épület.

Gazdaságok és gyártelepek részére előírás szerint berendezett mentőszekrények, létszerek, desiniciálószerok Creolin, Carbol, mindennemű állatgyógyászati cikkek és műszerek. Sertes és marha tápporok és fluidok nagy raktára, ugyazinén nagy választék mindenféle gumilárkban, sörvkövekben, valamint lényképezéshez szükséges vegyszerekben.

Egy teljesen jókarban lévő rőfős berendezés jutányos árban azonnal eladó. Értekezhetni Késes-u. 36.

Donogán és Somossy

Debreczen, Ristemplombazár.

Meglepő szép tavaszíj ujdonságok érkeztek

Női divatkelmekben, Volle

Delaine selyem szövetek, —

ruha vásznakban.

Óriási választék

napernyőkben.

Kiadó bolthelyiség

Simonffy-utca 1. szám alatti Feldmann

Cz. és Tarra cég volt üzlethelyisége

május hó 1-ére kiadó.

Értekezhetni:

Dr. Nyiri Ernő ügyvédnél

Piac-utca 71. szám.

Csak e hó végéig tart még a végeladás az Ernyőgyárban

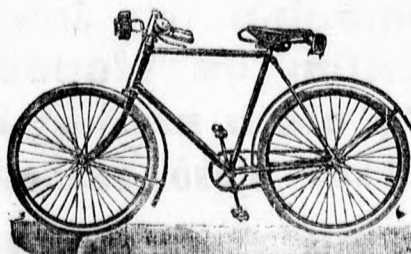
Piacz-utca 28.

miért is a még meglevő készlet minden árban eladatik.

Viszont elárusítóknak nagy árendegmény.

Az üvegszekrények üzleti berendezés olcsón eladó.

MERKLER SOMA, Piacz-utca 28.

Leghíresebb angol és német gyártmányu

kerékpárok

minden kerékpár-alkatrészek

teljesen újak ár alatt 50%-al olcsóbban rendelkezésre álló készlet.

Külön nagy javító műhely

kerékpár- és varrógép-reparálás.

Legszolidabb és legbiztosabb.

GEDŐ ADOLF varrógép, kerékpár és alkatrészek nagyraktára — Debreczen, Piac-u 56. a vármegyeháza mellett